

Sygn. akt I CSK 148/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa C. G. przeciwko M. Specjalistycznemu Centrum Zdrowia
[...]

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 18 grudnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 27 czerwca 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną; przyznaje adw. J. R. (Kancelaria w W.) od Skarbu Państwa (Sąd Apelacyjny) kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł z uwzględnieniem należnego podatku od towarów

i usług z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda C. G. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 7 listopada 2011 r., którym oddalono powództwo o zasądzenie odszkodowania 500.000 zł za bezpodstawne zatrzymanie i osadzenie w pozwanym M. Specjalistycznym Centrum Zdrowia.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, opierając się o cały zebrany materiał dowodowy, którego ocena nie wykracza poza uprawnienia wynikające z art. 233 § 1 k.p.c. Uznał, że roszczenie powoda zostało oparte na art. 448 k.c., gdyż domagał się on zadośćuczynienia z tytułu bezprawnego pozbawienia go wolności przez stronę pozwaną. Według Sądu Apelacyjnego, nie budzi wątpliwości, że przyjęcie powoda do szpitala w dniu 16 października 2008 r. bez jego zgody stanowiło naruszenie dobra osobistego powoda, określonego w art. 23 k.c. Wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, Sąd Apelacyjny uznał także, że zatrzymanie to było bezprawne, co wynika z mocy wiążącej postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 14 lipca 2009 r. (III RNs .../08), którym stwierdzono, że nie zachodziły przesłanki do przyjęcia powoda do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody. W świetle tego postanowienia przyjęcie powoda do szpitala nastąpiło mimo niespełnienia przesłanek z art. 23 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn.: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 ze zm.). Sąd Apelacyjny uznał jednak dochodzone powództwem roszczenie za niezasadne, gdyż powód nie wykazał, aby działanie strony pozwanej było działaniem zawinionym, jak wymaga tego - w ocenie Sądu Apelacyjnego - art. 448 k.c. Również rozmiar i intensywność naruszenia dobra osobistego, zdaniem Sądu, nie uzasadnia przyznania zadośćuczynienia.

Rozstrzygnięcie to zaskarżył skargą kasacyjną powód, zarzucając naruszenie art. 448 k.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługuje na uwzględnienie.

Skarżący nie kwestionuje prawidłowych ustaleń Sądu drugiej instancji w przedmiocie bezprawności zatrzymania i umieszczenia go w pozwanym Centrum. Kwestia ta nie może budzić żadnych wątpliwości w świetle treści prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w P., który ustalił, iż brak było podstaw do przyjęcia powoda do szpitala bez jego zgody. Postanowienie to jako prawomocne wiąże inne sądy, w tym także Sąd Najwyższy (art. 365 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Kwestią sporną jest zaś przyjęta przez Sąd Apelacyjny koncepcja wymagająca na gruncie art. 448 k.c. wykazania zawinionego działania przez sprawcę szkody. Zagadnienie to jest w orzecznictwie rozstrzygane w różny sposób. Prezentowany jest zarówno pogląd, że dla uwzględnienia roszczenia opartego na tym przepisie nie ma konieczności wykazania winy sprawcy (por. m.in. uchwałę SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC 2012 nr 2, poz. 15, wyroki SN z dnia 18 kwietnia 2013 r., III CSK 232/12, nie publ.), jak i że wina ta stanowi przesłankę odpowiedzialności (wyroki SN z 27 września 2005 r., I CK 256/05, nie publ., 19 stycznia 2007 r., III CSK 358/06 nie publ., z 6 kwietnia 2011 r., I CSK 475/10, nie publ.).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym przychylił się do poglądu, który dla przyznania zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego wymaga wykazania winy sprawcy. Wina ta powinna zaś być kwalifikowana jako wina umyślna lub rażące niedbalstwo (por. uzasadnienie wyroku z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 81/05, OSNC 2007, nr 3, poz. 30). Ustalenia faktyczne poczynione w sprawie, a które nie były przez skarżącego w żaden sposób kwestionowane, jednoznacznie przemawiają za nieprzypisywaniem pozwanemu Centrum działania umyślnego, czy też rażąco niedbałego. Zachowanie powoda w dniu 16 października 2008 r., a zatem agresja skierowana przeciwko policjantom i pracownikom pogotowia, wskazywała na możliwość zaistnienia przesłanek do przyjęcia powoda do szpitala bez jego zgody. Nie zmienia tego zapatrywania późniejsza odmienna ocena dokonana przez Sąd Rodzinny, gdyż dla oceny zawinienia istotna jest ocena zdarzeń mających miejsce w chwili przyjmowania powoda do zakładu leczniczego. Również wizytacja placówki przez sędziego rodzinnego w dniu 17 października 2008 r. nie wykazała potrzeby natychmiastowego zwolnienia powoda ze szpitala, co wskazuje, iż nie stwierdzono na ten dzień takiej poprawy stanu zdrowia powoda,

który uzasadniałby zwolnienie go ze szpitala. Do ostatecznego zwolnienia powoda ze szpitala doszło zaś 20 października 2008 r., czyli jego pobyt w szpitalu trwał cztery dni. Wskazuje to, jak trafnie podnosi Sąd Apelacyjny, że nie można dopatrzeć się po stronie pozwanego Centrum intencji przetrzymywania powoda, mimo ustania okoliczności mogących świadczyć o występowaniu u powoda zaburzeń psychicznych uzasadniających przymusowe leczenie. Warto także podkreślić, że zebrany materiał dowodowy wskazuje, iż opieka udzielona powodowi w trakcie pobytu w pozwanym szpitalu była prawidłowa, a wdrożone leczenie adekwatne do istniejących objawów. Dzięki jego zastosowaniu uzyskano ogólną poprawę stanu zdrowia powoda. Skarżący nie wykazał zaś, aby czynności podejmowane przez stronę pozwaną w trakcie jego pobytu prowadziły do pogorszenia stanu zdrowia lub stanowiły dla niego szczególną dolegliwość.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

Sąd Najwyższy zasądził także na rzecz pełnomocnika powoda z urzędu adwokata J. R. koszty nieopłaconej pomocy prawnej na podstawie § 6 pkt 5 w zw. z § 19 pkt 1 rozporządzenia MS z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.